

พฤติกรรมการใช้ส่วนสาธารณะ

การศึกษาลักษณะการใช้ส่วนสาธารณะของประชาชนนี้ กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target population) หมายถึง ประชาชนที่พำนักอยู่ในบริเวณส่วนสาธารณะเท่านั้น ไม่รวมผู้ประกอบการค้าขายอยู่ในส่วนสาธารณะ และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับส่วนสาธารณะ เช่น คนสวน หรือยามรักษาความปลอดภัย ส่วนสาธารณะที่เลือกเป็นตัวอย่างเป็นการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ส่วนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ที่มีที่ทำการส่วนสาธารณะตั้งอยู่เป็นสวนขนาดใหญ่ และเป็นส่วนหลัก ได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร และสวนธนบุรีรมย์
2. ส่วนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นสวนขนาดเล็ก ๆ หรือที่เรียกกันว่า สวนหย่อม ได้แก่ สวนวงเวียน 22 กรกฎาคม และสวนลิปสามห้าง
3. ส่วนสาธารณะของเอกชน ได้แก่ สวนเสนาณิเวศน์ ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ใช้ส่วนสาธารณะที่ตกเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 70 ปี รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 390 ตัวอย่าง วันที่ทำการสัมภาษณ์ คือ วันธรรมดา และวันหยุดสุดสัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1-30 เมษายน 2523

จากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้ใช้ส่วนสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของประชากรที่สำคัญของผู้ใช้ส่วนสาธารณะ บทบาทหน้าที่ของส่วนสาธารณะ การเดินทางไปใช้ส่วนสาธารณะ ลักษณะการใช้ส่วนสาธารณะ ทัศนคติการให้บริการของส่วนสาธารณะ ตลอดจนเขตอิทธิพลของสวนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหลักการสำคัญ หรือข้อพิจารณาที่สำคัญสำหรับแนวทางการจัดสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครต่อไป

5.1 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจของผู้ใช้ส่วนสาธารณะ (แผนภูมิที่ 5.1)

5.1.1 เพศ ผู้ที่ไปพักผ่อนยังส่วนสาธารณะขนาดใหญ่ 68.53% เป็นเพศชาย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากส่วนสาธารณะมีน้อย อยู่ห่างไกลไม่สะดวกในการเดินทาง และอาจจะเป็นเพราะว่าส่วนสาธารณะถูกมองด้วยภาพพจน์ที่ว่า เป็นสถานที่ไม่ปลอดภัย ผู้ที่ใช้ที่เป็นเพศหญิงจึงมีน้อยกว่า สำหรับส่วนขนาดเล็ก คือ ส่วนวงเวียน 22 กรกฎาคม และส่วนสี่สามห้าง ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน ผู้ใช้ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเช่นกัน ส่วนส่วนเสนาผิวนาคัน ซึ่งเป็นส่วนตั้งอยู่ในแหล่งพักอาศัย ปรากฏว่า ผู้ใช้ที่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนไม่ต่างกับผู้ที่ใช้ที่เป็นเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากส่วนอยู่ในละแวก บ้าน สามารถเดินทางด้วยเท้าเข้าถึงส่วนสาธารณะได้สะดวก มีความปลอดภัย เพราะผู้ใช้มาจาก ละแวกบ้านเดียวกัน

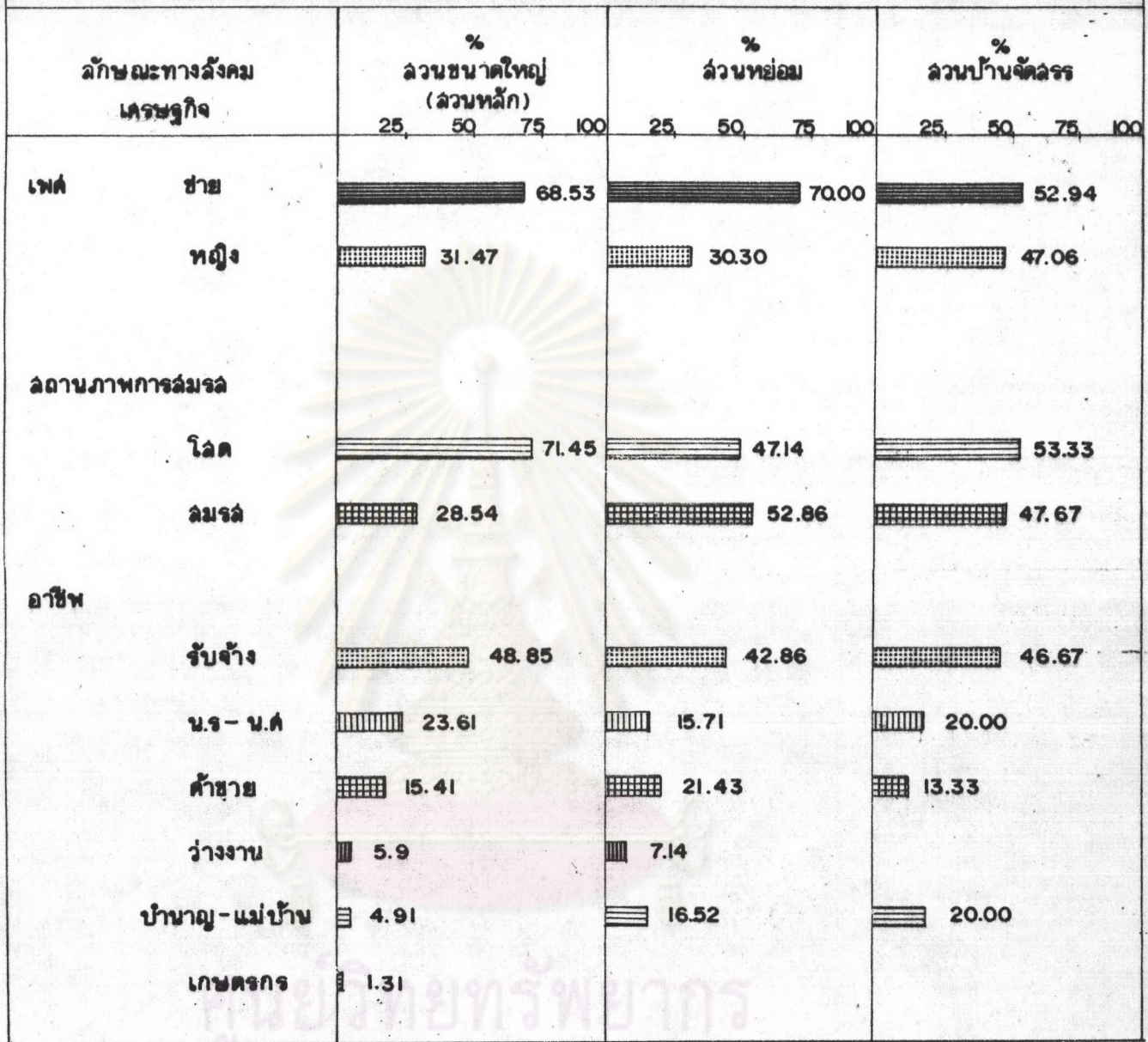
5.1.2 สถานภาพการสมรส จากการศึกษาพบว่า คนโสดใช้ส่วนสาธารณะขนาดใหญ่ มากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว คือ 71.45% และ 28.54% ตามลำดับ เนื่องจากส่วนสาธารณะขนาดใหญ่มีอยู่เพียงไม่กี่แห่ง ระยะทางห่างไกล จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว หรือ มีครอบครัวแล้ว ที่จะเดินทางไปใช้ในระยะเวลาห่างไกลบ้านมากนัก และข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง คือ ด้านเวลา คนโสดย่อมมีเวลามากกว่า เพราะไม่มีภาระทางครอบครัว

ส่วนขนาดเล็ก ผู้ใช้มีสถานภาพการสมรสไม่แตกต่างกันมาก นั่นคือ สัดส่วน คนโสดและคนสมรสแล้วใกล้เคียงกันคือ 47.14% และ 52.86% เมื่อส่วนขนาดเล็กตั้งและอยู่ใน ชุมชน ผู้ใช้บริการในวงแคบลงไปกว่าส่วนขนาดใหญ่ ผู้ใช้ที่มีครอบครัวแล้วก็มีจำนวนสูงขึ้น เพราะ ส่วนอยู่ใกล้บ้าน สามารถนำลูกหลานมาพักผ่อนได้ เดินทางในระยะใกล้ ใช้เวลาเดินทางในช่วงสั้น

ส่วนหมู่บ้านจัดสรร จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนผู้ใช้ที่เป็นคนโสดและสมรส แล้วใกล้เคียงกัน แต่ในจำนวนคนโสดนั้นส่วนใหญ่จะเป็นที่เลี้ยงที่นำเด็กมาพักผ่อนในส่วนสาธารณะ ส่วนหนึ่งเป็นเด็กวัยร่นมาเล่นกีฬาฟุตบอล ผู้ที่สมรสแล้วจะเป็นพ่อแม่เด็กพาลูกมารีงเล่น และมีผู้ สูงอายุมาพักผ่อน หรือพาหลานมาพักผ่อนด้วย

5.1.3 อาชีพ เมื่อศึกษาถึงผู้ใช้ส่วนสาธารณะจำแนกตามกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า ผู้ที่ มีอาชีพรับจ้างได้เข้าไปพักผ่อนในส่วนสาธารณะขนาดใหญ่มากที่สุดประมาณ 48.85% รองลงมา

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงลักษณะทางสังคมของผู้ใช้วงลาธารณะ

คือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษาเท่ากับ 23.61% กลุ่มอาชีพค้าขายตามมาเป็นลำดับเท่ากับ 15.41% ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะงานได้ก่อให้เกิดความต้องการที่จะพักผ่อนหย่อนใจแบบสงบ (passive recreation) เปลี่ยนบรรยากาศจากงานที่ต้องใช้ร่างกายและสมอง มาสู่ความสดชื่นและใกล้ชิดธรรมชาติ การที่มีกลุ่มอาชีพรับจ้างใช้ส่วนสัปดาห์มาก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรในกรุงเทพมหานคร คือเท่ากับ 42.8% ซึ่งทำงานในสาขาบริการและอุตสาหกรรม¹ บัณฑิตที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือให้เกิดอุปสงค์ต่อการพักผ่อนในส่วนสัปดาห์ คือ เวลาว่าง กลุ่มอาชีพเหล่านี้มีการทำงานที่แน่นอน คือ ประมาณ 08.30-16.30 น. เวลาที่เหลือในเวลาดอนเย็นและเสาร์อาทิตย์ จึงเป็นเวลาว่างที่ใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจตามความต้องการ ผู้มีอาชีพค้าขายก็มีแนวโน้มว่าจะมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น นั่นคือมีการปิดร้านวันอาทิตย์ กลุ่มอาชีพที่ใช้ส่วนขนาดใหญ่จำนวนน้อยคือผู้รับบำนาญ เพราะอยู่ในวัยชรา ไม่สามารถเดินทางไปใช้ส่วนที่อยู่ไกลบ้านได้ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมน้อยเช่นกัน เพราะที่อยู่อาศัยอยู่ตามแหล่งเกษตรกรรมชานเมืองใกล้ชิดกับธรรมชาติอยู่แล้ว กลุ่มอาชีพแม่บ้านไปใช้ส่วนขนาดใหญ่จำนวนน้อยเช่นกัน และข้อน่าสังเกตคือ เพอร์เซ็นต์ของผู้ใช้ที่ยังว่างงานเป็นจำนวนไม่น้อย จากตัวแปรด้านอาชีพซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีลักษณะงานแน่นอนและมีเวลาว่างติดต่อกันนาน ๆ เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์ ใช้ส่วนสัปดาห์ขนาดใหญ่มากกว่าผู้ที่มียืดจำกัด ด้านเวลา และการเดินทาง ซึ่งได้แก่ แม่บ้านผู้สูงอายุ

ผู้ใช้ส่วนขนาดเล็กมากที่สุดคือ กลุ่มอาชีพรับจ้าง ประมาณ 42.81% เช่นเดียวกัน โดยมาจากร้านค้าอาคารที่อยู่ใกล้ ๆ ส่วน หลังจากเลิกงานก็เดินทางมาพักผ่อน ผู้มีอาชีพค้าขายมีจำนวนรองลงมาคือ 21.43% เนื่องจากส่วนสัปดาห์นี้แทรกอยู่ตามชุมชนย่านพาณิชยกรรม พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่มีอาชีพค้าขายจึงใช้เวลาในตอนเย็นเดินทางในช่วง

¹ คำนวณจากตารางที่ 4.5

ระยะเวลาสั้น ๆ ไปนั่งเล่นใต้ กลุ่มอาชีพรับราชการที่มีอยู่ใกล้สวนระยะทางพอเดินทางด้วยเท้าได้ มักใช้เวลาว่างตอนเย็นก่อนเดินทางกลับบ้านพักผ่อนในสวนสาธารณะ รอให้การจราจรบรรเทาเบาบางลงไปบ้าง รับบุตรหลานจากโรงเรียนไปนั่งเล่นบ้าง ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้สวน ขนาดนี้ด้วยกัน ผู้ที่ใช้สวนสาธารณะขนาดเล็กมีจำนวนน้อยยังคงเป็นกลุ่มอาชีพแม่บ้าน และผู้ที่รับบำนาญเช่นเดิม แต่ถ้าเปรียบเทียบกับขนาดของสวนแล้วแม่บ้าน และผู้ที่รับบำนาญไปใช้มากขึ้น เพราะสวนขนาดเล็กการกระจายตัวมากขึ้น เดินทางไปได้สะดวก

สวนหมู่บ้านจัดสรร ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ยังคงเป็นผู้ใช้จำนวนที่มากที่สุดอยู่ คือ 46.67% ซึ่งมีทั้งพ่อบ้าน และแม่บ้าน ที่พาลูกมาเดินเล่น และเด็กรับจ้างหรือพี่เลี้ยงน้องที่พาเด็ก ๆ มาวิ่งเล่น ป้อนข้าว รองลงมาคือ ผู้ที่มีอาชีพแม่บ้าน บำนาญ ซึ่งมักจะมีหน้าที่ดูแลลูกหลานมาใช้มากเท่ากับผู้ที่มิอาชีพเป็น พนักงาน นักศึกษา คือเท่ากับ 20.00% ผู้ค้าขายมาใช้ น้อยที่สุด คือ 13.33%

5.1.4 อายุ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มอายุ 20-29 ปี เป็นผู้ใช้สวนสาธารณะขนาดใหญ่มากที่สุด อาจเนื่องจากยังเป็นช่วงอายุที่ยังไม่มีภาระทางครอบครัวมาก จึงมีเวลาเดินทางไปพักผ่อนยังสวนที่อยู่ใกล้บ้านได้ วัยเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้สวนสาธารณะขนาดใหญ่เป็นอันดับรองลงมาคือ 18.69% เพราะว่สวนขนาดใหญ่มีพื้นที่กว้างขวางพอที่จะมี facilities ตอบสนองความต้องการของประชากรวัยนี้ ได้แก่ สนามกีฬา เล็ก ๆ ให้เล่นฟุตบอล มีสถานที่กว้างขวางพอวิ่งออกกำลังกาย อายุเป็นข้อจำกัดในการพักผ่อนตามสวนสาธารณะขนาดใหญ่ของประชากร นั่นคือ ประชากรในวัยเด็กและวัยสูงอายุยังคงมีจำนวนน้อยเพียง 3.28 และ 0.98% ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรในวัยเด็กไม่สามารถเดินทางไปด้วยตนเอง นอกเสียจากว่าผู้ปกครองนำไปและ facilities สำหรับเด็กวัย 10-14 ขวบที่กำลังอยากรู้อยากเห็นอยากเรียนรู้น้อยมาก เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวิทยา ได้แก่ พันธุ์ไม้ที่แปลก ๆ น่าสนใจ ไม่นิเวศวิทยา สัตว์น้ำที่ลึกลับ หรือกีฬาที่ลึกลับเช่น เช่น สักรยานน้ำ ส่วนประชากรวัยสูงอายุพอใจสวนใกล้บ้านมากกว่า เพราะไม่ต้องเผชิญกับภาวะจราจรติดขัดในการเดินทางไปยังสวนสาธารณะที่อยู่ไกล ๆ และความต้องการของคนชรา คือ พักผ่อนแบบสงบมากกว่าจะเป็นการออกกำลังกาย ออกกำลังกาย (แผนภูมิที่ 5.2)

แผนภูมิที่ 5.2	จำนวนขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่)				จำนวนห้อยม				จำนวนบ้านจัดสรร				
		25	50	75	100	25	50	75	100	25	50	75	100
อายุ													
10-14		3.28				2.86				6.66			
15-19		18.69				14.29				20.00			
20-29		51.49				28.57				26.67			
30-65		25.88				45.71				46.66			
65+		0.66				8.57							

การใช้ส่วนขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาถึงวัยของผู้ใช้แล้ว พบว่า ผู้ใช้มากที่สุดคือวัยผู้ใหญ่ 30-65 ปี เท่ากับ 58.57% ส่วนวัยหนุ่มสาว ซึ่งทำงาน ผู้รับจ้างตามร้านค้าบริเวณรอบ ๆ ส่วนใช้ส่วนรองลงมาคือ 28.57% ตามด้วยประชากรวัยกลางคน 45-59 ปี โดยที่ facilities ในส่วนขนาดนี้มีอยู่เพียงไม่กี่ประเภท คือ มีสนามหญ้า เก้าอี้พักผ่อน ต้นไม้ให้ร่มเงา กลุ่มเยาวชนที่มาใช้ถึงใช้ส่วนสาธารณะเพื่อทำหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุใช้ส่วนสาธารณะขนาดนี้มากขึ้นคือ เท่ากับ 8.57% กลุ่มวัยเด็กยังคงเป็นกลุ่มที่ใช้ส่วนสาธารณะน้อย ทั้ง ๆ ที่เป็นกลุ่มที่ต้องการที่ว่าง อากาศที่สดชื่นสำหรับที่จะวิ่งเล่นเพื่อการพัฒนาทางร่างกายมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากส่วนสาธารณะที่มีอยู่ยังขาดแคลน facilities ที่ตอบสนองความต้องการของเด็กอยู่มาก เช่น สนามเด็กเล่น ตามมาตรฐานแล้ว สนามเด็กเล่นควรจะแทรกอยู่ในส่วนสาธารณะ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากความขาดแคลนส่วนสาธารณะขนาดเล็ก ๆ กระจายไปตามชุมชน ทำให้ส่วนสาธารณะแต่ละแห่งอยู่ไกล เด็ก ๆ อาจได้รับอันตรายจากรถยนต์ซึ่งมีอยู่

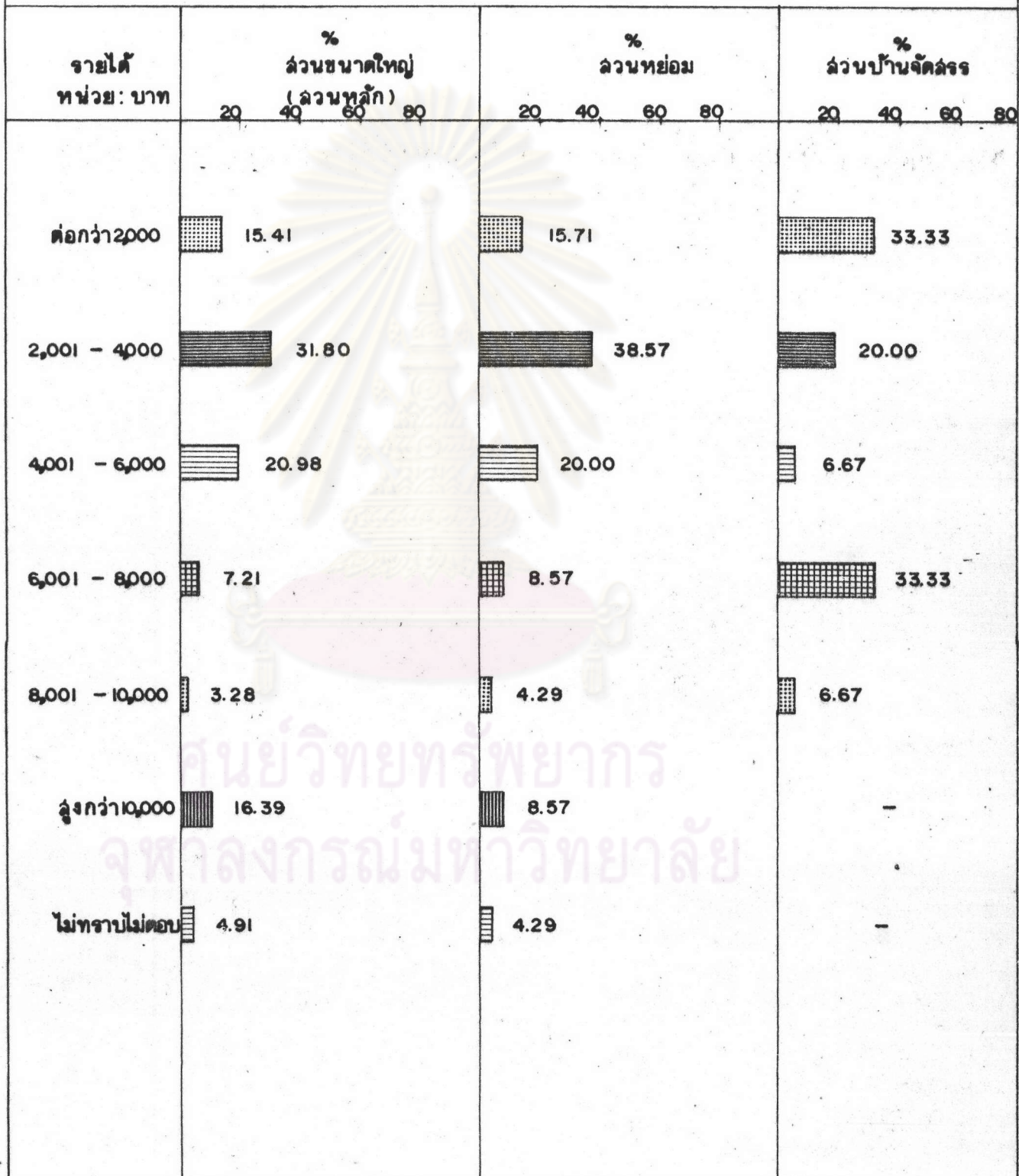
มากมายขวักไหว่บนท้องถนนในระหว่างที่เดินทางไปใช้สวน เด็ก ๆ จึงต้องอาศัยที่ว่างตาม
ฟุตบอลสนามเป็นที่เล่น

ส่วนบ้านจัดสรร ผู้มาใช้สวนมากที่สุดเริ่มจากกลุ่มอายุ 30-65 ปี มากที่สุด
คือ 46.66% และลดน้อยลงไปตามลำดับจนกระทั่งเด็กอายุ 10-14 ปี ทั้งนี้เพราะสวนขนาดเล็ก
นี้ไม่ค่อยมีที่เล่นสำหรับกลุ่มเด็กวัยนี้ เช่น ไม่มีที่เล่นเกมสกีที่บินปาย กีฬาที่สนุก ผจญภัย ฯลฯ
กรณีที่ไม่ม่มีกลุ่มสูงอายุมาใช้เลย เป็นเพราะในชุมชนพักอาศัยที่เป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่
คือ เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อแม่ลูก ผู้สูงอายุน้อยในชุมชนนี้

5.1.5 รายได้ของผู้ใช้สวนสาธารณะ ประชาชนที่ไปใช้สวนสาธารณะมาจาก
ระดับรายได้ต่าง ๆ กัน ที่มากที่สุด คือ ผู้มีรายได้ของครอบครัวเดือนละ 2,000-4,000 บาท
ซึ่งเท่ากับ 31.80% ไปใช้สวนสาธารณะขนาดใหญ่ หรือส่วนหลักของกรุงเทพมหานคร และ
เท่ากับ 38.57% ไปใช้สวนขนาดเล็กหรือสวนหย่อม อันเป็นแหล่งพักผ่อนที่ไม่ต้องเสียค่าตอบแทน
ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มีรายได้น้อย ไม่มีกำลังทรัพย์มากพอที่จะไปพักผ่อนหย่อนใจในสถานบันเทิงที่
เรียกเก็บค่าบริการราคาแพงได้ เช่น โรงภาพยนตร์ สถานเริงรมย์ต่าง ๆ ส่วนสนุก หรือ ตาม
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ส่วยงามตามธรรมชาติซึ่งต้องเดินทางไปไกล ๆ เช่น ชายทะเล สวน
สามพราน สวนนงนุช สวนสาธารณะทั้งใหญ่และเล็ก ในกรุงเทพมหานครจึงมีประชาชนรายได้
น้อยเข้าไปใช้บริการมาก เพราะประหยัด และเดินทางไปใช้ได้โดยบริการรถประจำทาง
อย่างไรก็ตาม ผู้มีรายได้สูงจำนวนไม่น้อยที่ไปใช้สวนสาธารณะขนาดใหญ่ คือ ประมาณ 16.39%
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากต้องการพักผ่อนคลายความตึงเครียด เปลี่ยนบรรยากาศในสถานที่ที่เป็น
ธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ และเปลี่ยนบรรยากาศจากที่เคยจำเจอยู่ทุกวัน ในกลุ่มผู้มีรายได้ระดับ
ปานกลาง คือ 4,000-6,000 บาท จากการศึกษาพบว่าเป็นผู้ใช้สวนสาธารณะรองลงมาจาก
ผู้มีรายได้น้อย คือ ประมาณ 20% ของผู้ใช้ทั้งหมด

ส่วนสาธารณะในหมู่บ้านจัดสรร ผู้ใช้มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท และ
ผู้มีรายได้ 6,000-8,000 บาท มีมากที่สุด คือ 33.33% ทั้งนี้เนื่องจากสวนในบ้านจัดสรร
จะมีการใช้มากในตอนเย็น จากผู้ที่อยู่ในละแวกนั้น ๆ เช่น พาเด็ก ๆ ไปวิ่งเล่น เดินเล่น
ผู้ที่ใช้มากจึงได้แก่ พ่อ แม่ หรือ พี่เลี้ยงเด็ก ลักษณะทางรายได้ซึ่งปรากฏออกมาว่า มีทั้งผู้มี
รายได้สูงและรายได้ต่ำ ในอัตราร้อยละที่เท่ากัน (แผนภูมิที่ 5.3)

แผนภูมิที่ 5.3 แสดงรายได้ของผู้ใช้ฉนวนลาธารณะ

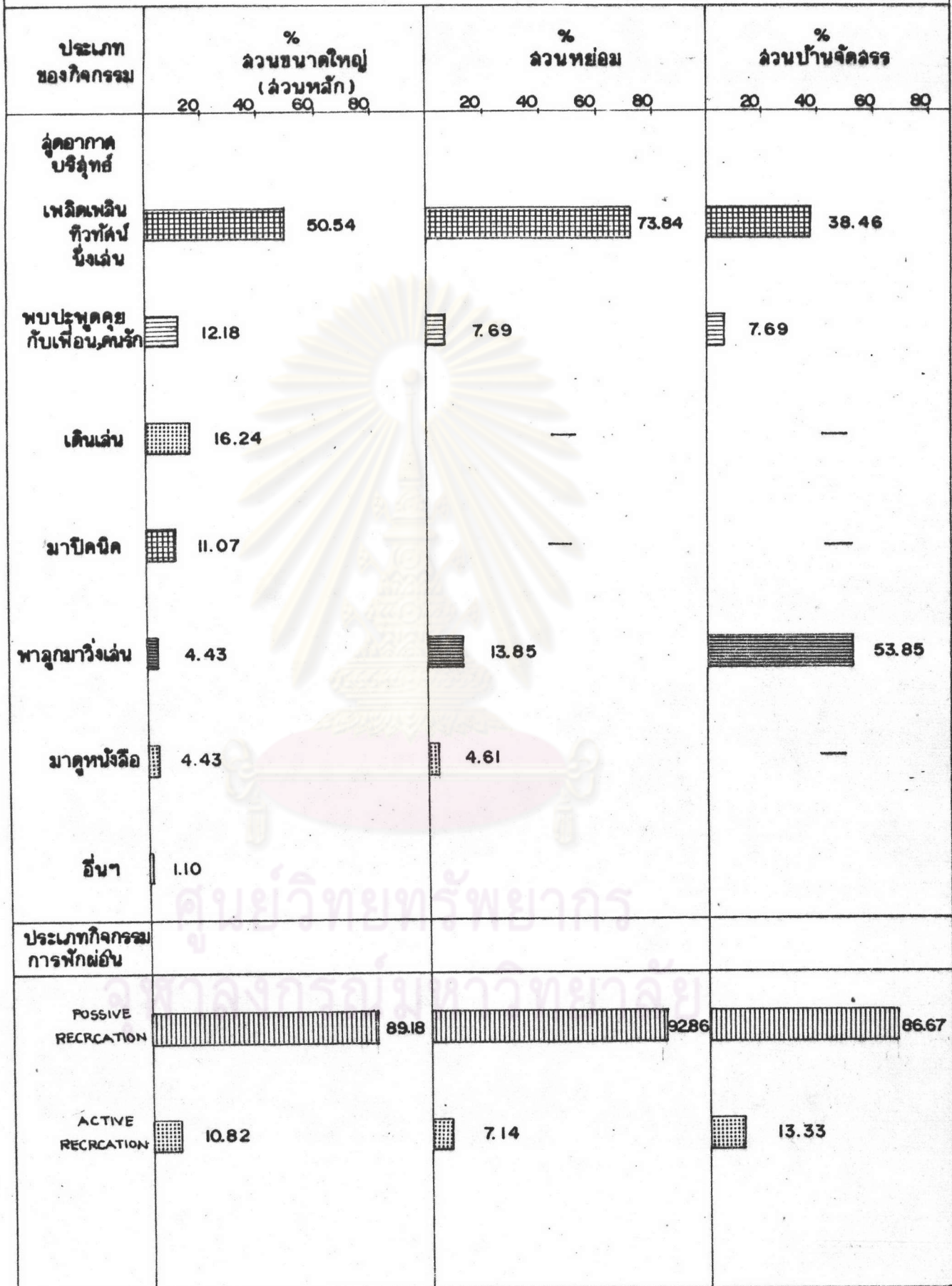
5.2 ประเภทของการพักผ่อน (แผนภูมิที่ 5.4)

ผู้ใช้ส่วนสำราญมาพักผ่อนทั้งแบบ passive & active recreation แต่การพักผ่อนแบบ passive recreation มากกว่าแบบ active recreation อาจจะเป็นเนื่องจากกรุงเทพมหานครขาดแคลนที่โล่งว่าง แหล่งที่ส่วยงามร่มรื่น อากาศบริสุทธิ์ ประชาชนจำเจอยู่กับสิ่งแวดล้อมแบบป่าคอนกรีต การประกอบอาชีพหนักไปทางด้านอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งห่างไกลกับธรรมชาติ ผลของการศึกษาจึงพบว่าส่วนขนาดใหญ่ผู้ใช้ประมาณ 89.18% มาพักผ่อนแบบ passive recreation ในขณะที่แบบ active เท่ากับ 10.82% ส่วนขนาดเล็กมีเท่ากับ 92.86% และ 7.14% ตามลำดับ ส่วนขนาดเล็กแรกอยู่ตามแหล่งพักผ่อน เท่ากับ 86.62% และ 13.33% ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเภทของการพักผ่อนแบบ passive recreation พบว่าประชาชนนิยมมาพักผ่อนด้วยการนั่งเล่นผ่อนคลายความตึงเครียดสูดอากาศบริสุทธิ์ เพลิดเพลินกับธรรมชาติ มากเป็นอันดับ 1 คือ 50.54% ในส่วนขนาดใหญ่ และ 73.84% ในส่วนขนาดเล็ก แต่ส่วนในละแวกบ้าน ประเภทของการพักผ่อน passive จะเน้นหนักในรูปของลูกหลานเด็ก ๆ มารึ่งเล่นนั่งเล่น มากเป็นอันดับ 1 คือ 53.85% การพักผ่อนแบบขมกิวที่คั่นจะน้อยลงเพียง 38.46% เท่านั้น

จำนวนประเภทกิจกรรมในส่วนสำราญ พบว่า ส่วนสำราญขนาดใหญ่ ประเภทของกิจกรรมการพักผ่อนของผู้ใช้จะมีหลายแบบกว่าส่วนขนาดเล็กลงมา นั่นคือ ส่วนขนาดเล็กมีกิจกรรม นั่งพักผ่อน พาลูกหลานมารึ่งเล่น เด็กเล็กเล่นแบดมินตัน ชีส์กรยาน มานั่งคุยกับเพื่อน เมื่อส่วนขนาดใหญ่ขึ้น อยู่ในชุมชน กิจกรรมก็เพิ่มมากขึ้น คือ มาพบปะเพื่อนฝูง คนรัก เตะตะกร้อ และในส่วนขนาดใหญ่ เช่น ส่วนลุมพินี ส่วนจตุจักร กิจกรรมมีเพิ่มขึ้น คือ มาปิกนิก มารึ่งออกกำลังกาย มาเตะฟุตบอล

แผนภูมิที่ 5.4 แสดงกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจของผู้ใช้สวนสาธารณะ

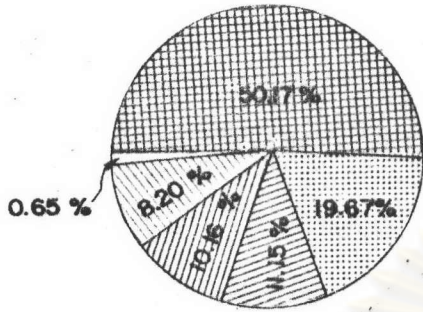
5.3 การเดินทางไปใช้ส่วนสาธารณะ (แผนภูมิที่ 5.5)

การเดินทางไปใช้ส่วนสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น สวนลุมพินี สวนจตุจักร ฯลฯ ผู้ใช้เดินทางด้วยยานพาหนะมากกว่าการเดิน แสดงให้เห็นถึงขอบเขตการให้บริการมากกว่าระยะเดินเท้า (walking distance) ยานพาหนะที่ส่วนใหญ่เป็นบริการสาธารณะ คือ เป็นระบบขนส่งมวลชน คือ รถเมล์ ประมาณ 50.17% เป็นรถยนต์นั่งสาธารณะ 11.15% เช่น แท็กซี่ รถสามล้อ แสดงให้เห็นว่า ส่วนสาธารณะเป็นบริการสาธารณะที่ประชาชนรายได้น้อย หรือปานกลางมีโอกาสได้ใช้มาก ประหยัดค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชากรที่เดินทางไปใช้ส่วนด้วย รถยนต์ส่วนบุคคล เป็นร้อยละ 19.67 นั้นถึงแม้จะจัดว่าเป็นบุคคลมีฐานะดี แต่อาจจะต้องการเปลี่ยนบรรยากาศความจำใจไปยังสถานที่ที่มีความเป็นธรรมชาติมากที่พอจะหาได้ในเมือง และการที่ส่วนค่อนข้างอยู่ใกล้บ้าน การใช้พาหนะรถยนต์ส่วนบุคคลจะช่วยอำนวยความสะดวกมาก เช่น คนสัมภาระในการพักผ่อนได้มาก หรือเดินทางได้เร็วขึ้น ประมาณ 57.14%

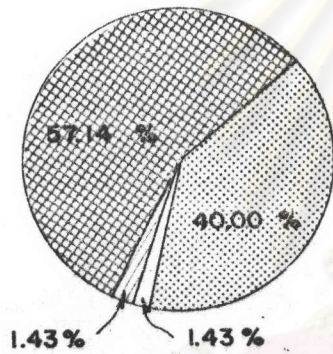
ส่วนสิบสามห้าง ส่วน 22 กรกฏา ผู้ใช้ส่วนใหญ่เดินทางด้วยการเดินมา รองลงมา คือ รถเมล์ เท่ากับ 40.00% เพราะมาจากเขตใกล้เคียง ส่วนสาธารณะแห่งนี้แม้มี facilities น้อยชนิด แต่เนื่องจากความขาดแคลนส่วนสาธารณะทำให้ประชาชนเดินทางจากที่ต่าง ๆ มาใช้ แต่อยู่ในวงแคบกว่าสวนลุมพินี หรือสวนจตุจักร สำหรับส่วนเล่นน้ำเวศน์ ฮัตรา ส่วนของผู้ที่เดินทางด้วยการเดินมามากถึง 73.33% เพราะอยู่ในละแวกพักอาศัย มี facilities สำหรับเด็ก ๆ ผู้ใช้จุ่มลูกจูงหลานหรือเข็นรถเด็กไปพักผ่อนด้วยการเดินจากบ้านได้อย่างสะดวก และปลอดภัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

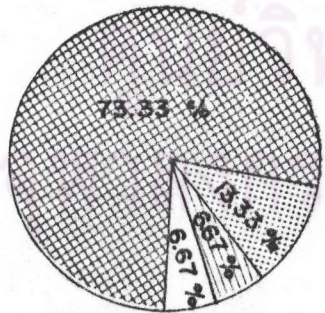
แผนภูมิที่ 5.5 แสดงการเดินทางไปใช้ลานสาธารณะ

ลานขนาดใหญ่

ลานหย่อม

ลานบ้านจัดสรร

	รถเมล์	50.17 %
	รถยนต์ส่วนบุคคล	19.67 %
	รถขนส่งประจำทาง	11.15 %
	เดินมา	10.16 %
	รถจักรยานยนต์	8.20 %
	จักรยาน	1.43 %
	ไม่ทราบ	0.65 %

	เดินมา	57.14 %
	รถเมล์	40.00 %
	รถจักรยานยนต์	1.43 %
	จักรยาน	1.43 %

	เดินมา	73.33 %
	รถเมล์	13.33 %
	รถจักรยานยนต์	6.67 %
	จักรยาน	6.67 %

5.4 ความถี่ของการใช้สวน (Frequency of use) (แผนภูมิที่ 5.6)

ความถี่ของการใช้สวนแบ่งได้เป็น การใช้ประจำวัน (Daily use) การใช้ประจำสัปดาห์ (weekly use) และการใช้ประจำเดือน (monthly use) จากการศึกษาพบว่า การที่มีส่วนสาธารณะขนาดใหญ่หรือส่วนสาธารณะหลักเพียง 7 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร กระจายตัวอยู่ห่างกันมากจนทำให้ต้องเดินทางไปใช้สวนในระยะไกล มีผลต่อความถี่ของการใช้สวนสาธารณะ นั่นคือ ประชาชนไปใช้สวนขนาดใหญ่นี้เพียงปีละ 2-3 ครั้ง หรือนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.39 รองลงมาคือ อาทิตย์ละครั้ง หรือประจำสัปดาห์ เท่ากับ 24.26% การใช้ประจำวันมีอัตราการร้อยละสูงขึ้น เมื่อสวนกระจายออกไปตามชุมชน และตามแหล่งพักอาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สวนในย่านพักอาศัย มีการใช้ประจำวันสูงสุดถึง 93.33% ผู้ที่เพิ่งเคยมาจำนวนมากเนื่องจากสวนจุดจักรเป็นส่วนแห่งใหม่ล่าสุด ผู้ที่เพิ่งมาพักผ่อนครั้งแรกจึงมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างสูง ส่วนสวนขนาดเล็กคือ สวนสิบสามห้าง และวงเวียน 22 กรกฎาคม ยังมีผู้ใช้ที่มาซื้อของและมาพักผ่อนด้วย นอกเหนือจากผู้ใช้ที่มาจากบริเวณนี้แล้ว

กล่าวได้ว่า การที่สวนสาธารณะมีอยู่น้อยมากเช่นนี้ ทำให้ประชากรที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านในวันหยุด แต่ไม่มีที่จะไป ต้องหาทางออกด้วยการดูภาพยนตร์ เดินเล่นตามศูนย์การค้า และถ้าเลือกการพักผ่อนในส่วนสาธารณะก็สามารถทำได้เพียงปีละ 2-3 ครั้งดังกล่าวข้างต้น แต่สวนสาธารณะก็มีได้ว่างเว้นจากผู้คน เพราะประชากรจากที่ต่าง ๆ ได้หมุนเวียนเข้าไปใช้

5.5 เวลาที่ใช้สวนสาธารณะ (แผนภูมิที่ 5.7)

จากการศึกษาพบว่า เวลาที่ใช้สวนสาธารณะของผู้ใช้มี 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ

5.5.1 เวลาที่ใช้สวนสาธารณะในรอบ 1 วัน หรือ 16 ชั่วโมง ตามกฎหมายระบุ เวลาที่เปิดบริการ คือ 05.00-21.00 น. พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างสวนสาธารณะขนาดใหญ่ (Major Park) และสวนขนาดเล็ก (mi-ni park) กล่าวคือ สวนขนาดใหญ่มีการใช้ตลอดเวลา ตั้งแต่เช้าจรดเย็น เนื่องจากสวนขนาดใหญ่มี facilities หลากหลายชนิด

สามารถมีกิจกรรมได้หลายประเภท ทั้ง active และ passive recreation ดังจะเห็นได้ว่า เวลาเข้าก่อน 9.00 น. มีผู้ใช้ส่วนประมาณ 21.31% และค่อนข้างหนักไปทางกิจกรรมออกกำลังกาย ตัวอย่างเช่น วิ่งออกกำลังกาย ว่ายน้ำ เล่นฟุตบอล เดินเล่น ในช่วงเวลาสาย (9.00-12.00 น.) และบ่าย (13.00-16.00 น.) ค่อนข้างเบาบางลง มีผู้ใช้ 2.62 และ 2.95% ตามลำดับ ช่วงกลางวัน เป็นช่วงเวลาที่ผู้ใช้จำนวนไม่น้อย คือ 18.03% เป็นช่วงเวลาที่พักผ่อน (lunch hour) ซึ่งมีประชาชนจากแหล่งงานใกล้ ๆ เข้าไปพักผ่อน คือ จากอาคารสำนักงาน สถานศึกษา หรือคนขับแท็กซี่ ที่จอดรถลงไปนั่งพักผ่อน และในช่วงเวลาเย็น จะเป็นช่วงที่ศึกษามากที่สุด มีผู้ใช้มากถึง 51.80% ส่วนขนาดเล็กในชุมชน การใช้ส่วนมีได้ตลอดเวลา เพียง 3 เวลา คือ เข้า บ่าย เย็น แต่เข้ามีคนมาใช้น้อย ช่วงเวลาสายและกลางวันไม่นิยมมาใช้ เพราะ facilities ในส่วนน้อย ส่วนเนื่องจากส่วนมีพื้นที่น้อยเกินไปที่จะบรรจุสิ่งอำนวยความสะดวกได้ ผู้ใช้เริ่มอยู่ในวงแคบเข้า ร้อยละของผู้ใช้ในช่วงเช้ามีเพียง 2.86% เท่านั้น แต่จะเริ่มหนาแน่นขึ้นเมื่อเวลาบ่ายจนกระทั่งเย็น ส่วนขนาดเล็กมีการใช้ส่วนลดลงมาเพียง 2 เวลา คือ บ่าย และเย็น เท่านั้น เพราะ facilities ในส่วนมีอยู่เพียง 2-3 ชนิด และเหมาะกับผู้ใช้บางกลุ่มเท่านั้น คือ แม่บ้าน เด็กเล็ก ซึ่งต้องการพักผ่อนเป็นประจำวันและเดินทางในระยะใกล้ ๆ

5.5.2 เวลาที่มีการใช้ส่วนมากที่สุด (peak period). พบว่าทุกส่วนมีช่วงเวลาการใช้มากที่สุด คือ ในเวลาเย็น 16.00-18.00 น. โดยจะมีอัตราร้อยละของผู้ใช้เป็นสัดส่วนไปตามขนาดของส่วน นั่นคือ ส่วนขนาดเล็กใกล้บ้านจะมีการใช้ในตอนเย็นมากถึง 86.67% ในขณะที่ส่วนขนาดเล็กในชุมชนเท่ากับ 77.14% และส่วนขนาดใหญ่ เท่ากับ 51.80%

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.6 ระยะเวลาที่ใช้ส่วนสาธารณะ

การใช้ส่วนสาธารณะมีปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เวลาว่างที่มีอยู่ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ เวลาว่างในวันสุดสัปดาห์ และเวลาว่างในวันธรรมดา เพราะฉะนั้นการใช้ส่วนสาธารณะ เมื่อพิจารณาเวลาว่างที่มีอยู่เป็นหลัก จึงมีอยู่ 2 ประเภท คือ

ก. การใช้ส่วนในวันสุดสัปดาห์ และ

ข. การใช้ส่วนในวันธรรมดา

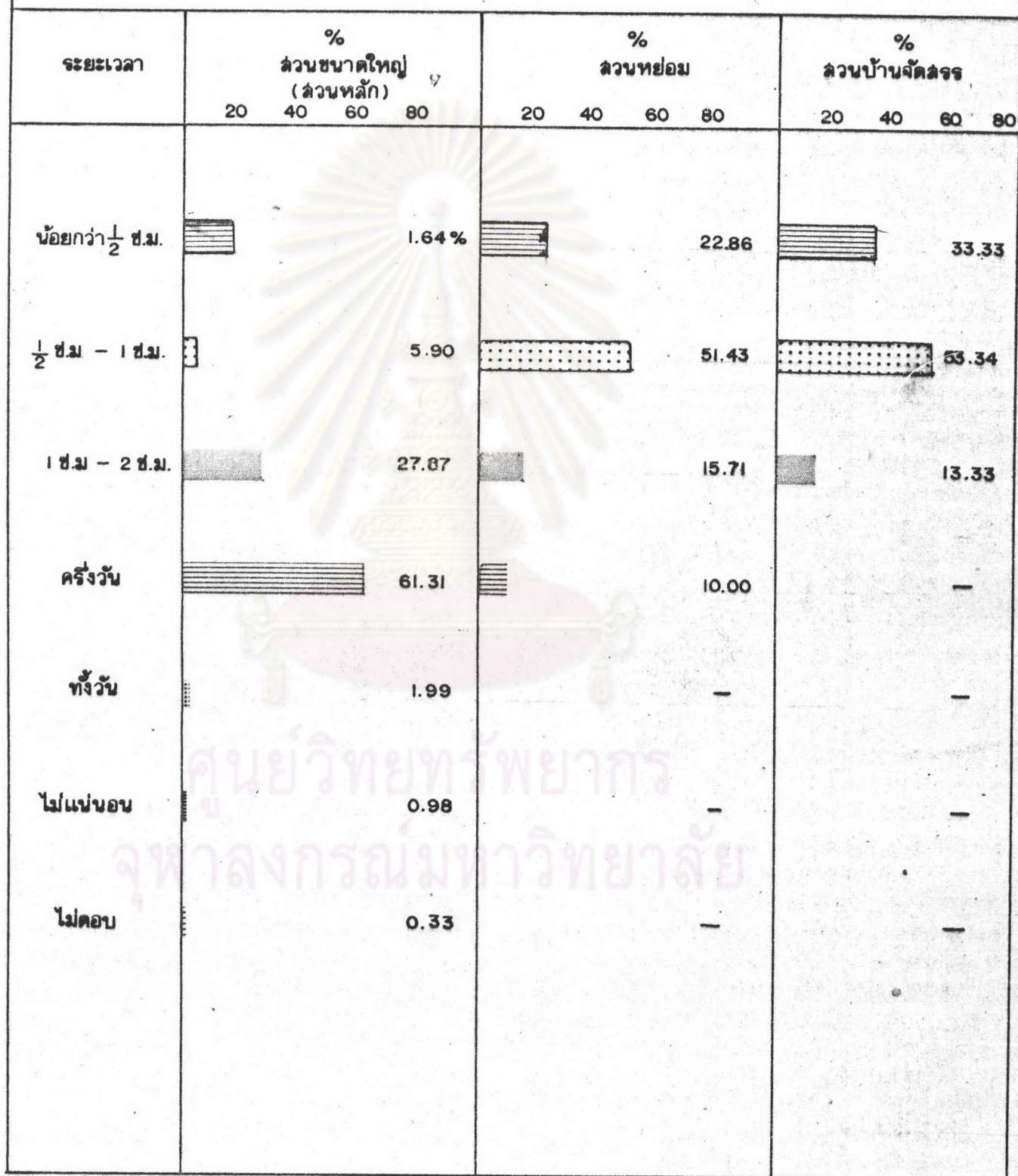
ส่วนสาธารณะแต่ละขนาดแต่ละระดับ หรือแต่ละที่ตั้ง มีเวลาของการใช้แตกต่างกัน ส่วนที่มีขนาดใหญ่ สามารถจัด facilities บรรจุไว้ในส่วนหลายอย่าง หลายชนิด อาทิเช่น ต้นไม้ ใหญ่ร่มรื่น สนามหญ้านั่งเล่น บึงขนาดใหญ่ บริเวณพักผ่อน ที่จอดรถ ฯลฯ ประชาชนจึงเพลิดเพลินอยู่ในส่วนได้นาน สามารถใช้ได้ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่เข้าสู่ประตูเรื่อยไปจนถึงตอนเย็น จากการศึกษ พบว่าประชาชนมักใช้เวลาอยู่ในส่วนประมาณครึ่ง วัน (ดูแผนภูมิที่ 5.8) ส่วนขนาดนี้ตอบสนองประชาชนที่ต้องการพักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่มีเวลาว่างทั้งวันเต็มที่ เมื่อเดินทางไปใช้ส่วนขนาดใหญ่ที่อยู่ไกลบ้าน ก็สามารถใช้เวลาได้คุ้มค่า

การใช้ในวันธรรมดา ประชาชนจะเลือกส่วนที่อยู่ใกล้บ้านมากที่สุด นั่นคือ ไปพักผ่อนยังส่วนขนาดเล็กที่กระจายตามชุมชน เพราะในวันธรรมดาประชาชนมีเวลาว่างมาก คือ ช่วงตอนเย็น หลังจากเสร็จจากภารกิจการทำงานในแต่ละวันแล้ว จาก แผนภูมิที่ 5.8

จะเป็นได้ว่าประชาชนใช้เวลาพักผ่อนในส่วนขนาดเล็ก เพียงวันละครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่ง ชั่วโมงเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการพักผ่อนในวันธรรมดาจึง เป็นการพักผ่อนให้หาย เสร้ง เสรียด จากการทำงานในชีวิตประจำวัน ผู้ใช้ในวัยเด็กก็วิ่งออกกำลังกาย กระโดดโลดเต้น หรือรับอากาศบริสุทธิ์กันเป็นประจำ รวมทั้งผู้สูงอายุที่พ้นจากวัยแรงงานมาถึง วัยที่ต้องการพักผ่อนแล้ว

ส่วนบ้านจัดสรร และส่วนหย่อมตามชุมชน ก็คล้ายคลึงกัน ในด้านระยะเวลาของการใช้ส่วนสาธารณะ นั่นคือ ผู้ใช้ส่วนจะไม่อยู่นาน ส่วนใหญ่พักผ่อนอยู่ในส่วนประมาณครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมงเช่นกัน เพราะผู้ใช้มักจะมาใช้ประจำวัน จะมาใช้ในตอนเย็น เช่น พาลูกมาวิ่งเล่น ป้อนข้าว เล่นในสนามเด็กเล่น และพากันกลับบ้าน

แผนภูมิที่ 5.8 แสดงระยะเวลาที่ใช้พักผ่อนอยู่ในสวนสาธารณะ

5.7 จำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะ (number of park user) (แผนภูมิที่ 5.9)

จำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะได้จาก การแจกแจงประชาชนที่ผ่านเข้าไปใช้สวนสาธารณะ เริ่มนับตั้งแต่เวลา 06.00 น. จนกระทั่งเวลา 18.00 น. รวมเป็นเวลา 12 ชั่วโมง วันที่แจกแจงคือ วันธรรมดา 1 วัน และวันหยุดสุดสัปดาห์ คือ วันอาทิตย์ 1 วัน จำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะตามตารางที่ 5.1 อาจจะต่ำกว่าปกติบ้าง เพราะทำการแจกแจงในเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นฤดูหนาว คาดว่าจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะจะมากกว่านี้ในฤดูร้อน อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 5.1 แสดงให้เห็นว่า สวนขนาดใหญ่ เช่น สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนธนบุรีรมย์ เป็นส่วนที่ประชาชนต้องการและใช้พักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพราะมี facilities หลากหลายชนิดให้เลือกพักผ่อน และสามารถพักผ่อนได้เป็นเวลานาน จำนวนผู้ใช้จึงแตกต่างกันเห็นได้ชัดระหว่างวันอาทิตย์ และวันธรรมดา สวนลุมพินี มีประชาชนเข้าไปพักผ่อนถึงวันละประมาณ 35,273 คน ในขณะที่วันธรรมดามีอยู่ประมาณ 13,024 คน สวนสาธารณะที่อยู่ติดออกไปในเขตชั้นกลาง คือ สวนจตุจักร ซึ่งเป็นส่วนที่สร้างหลังสุด (พ.ศ.2519) ก็มีประชาชนไปใช้ถึงวันละ 26,921 คน แต่จำนวนผู้ใช้จะลดน้อยลงในวันธรรมดาเหลือเพียงวันละ 3,856 คน สวนธนบุรีรมย์ เป็นส่วนที่อยู่ไกลจากถนนใหญ่ ทำให้จำนวนผู้ใช้มีจำนวนน้อยลง คือ 892 คน ในวันอาทิตย์ และ 415 คน ในวันธรรมดา

ส่วนที่กระจายอยู่ตามชุมชนที่สำคัญ คือ สวนวงเวียน 22 กรกฎาคม และสวนลีบสามห้าง มีลักษณะเป็นส่วนที่มีการใช้ประจำวัน เพราะไม่ว่าวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือวันธรรมดา จำนวนผู้ใช้ก็ใกล้เคียงกัน สวนลีบสามห้าง มีประชาชนใช้พักผ่อนประมาณวันละ 1,553 คน ในวันธรรมดา และ 1,721 คน ในวันอาทิตย์ สวนวงเวียน 22 กรกฎาคม ก็เช่นกัน มีผู้เข้าไปใช้พักผ่อนประมาณ 939 คน และ 1,198 คน ในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ตามลำดับ สวนเลานาเนเวคินี่ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร เป็นสถานที่พักผ่อนประจำวันของคนในหมู่บ้าน ในวันธรรมดามีประมาณ 532 คน ชาวหมู่บ้านจัดสรรบางคนมีเวลาว่างเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ก็มาใช้สวนสาธารณะ ทำให้จำนวนผู้ใช้ในวันอาทิตย์เพิ่มขึ้นอีกเป็น 732 คน สูงกว่าวันธรรมดาเล็กน้อย

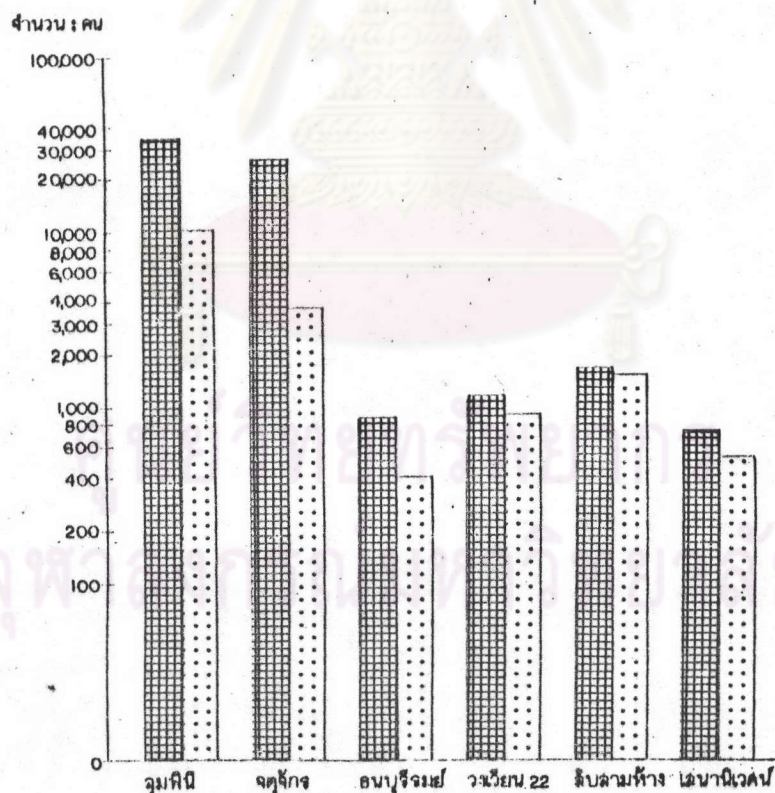
ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนผู้เข้าไปใช้สวนสาธารณะ ระหว่างเวลา 06.00 น.-18.00 น.

ชื่อสวน	วันอาทิตย์	จำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะ หน่วย:คน		
		ค่าเฉลี่ยใน 1 ชั่วโมง	วันธรรมดา	ค่าเฉลี่ยใน 1 ชั่วโมง
สวนลุมพินี	35,273	2,939	13,027	895
สวนจตุจักร	26,921	2,243	3,856	321
อนุธรรมย์	892	74	415	38
สิบลำห้าง	1,721	143	1,553	129
วงเวียน 22 กรกฎาคม	1,198	100	339	78
เสนาบดีเวคัน	731	60	532	45

หมายเหตุ การแจกแจงนี้ เริ่มตั้งแต่เวลา 6.00 น.-18.00 น.

ที่มา : จากการแจกแจง เมื่อเดือน ธันวาคม 2525

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะ (ระหว่างเวลา 06.00-18.00 น.)

ที่มา : จากตารางที่ 5.1

■ จำนวนผู้ใช้ในวันจุดดับคาห์ (วันอาทิตย์)

□ จำนวนผู้ใช้ในวันธรรมดา

5.8 ความหนาแน่นของประชากรภายในส่วนล้าธารณะ (ตารางที่ 5.2)

การคำนวณความหนาแน่นของประชากรภายในส่วนล้าธารณะ ได้จากจำนวนที่มากที่สุดของผู้ที่พักผ่อนอยู่ในส่วน ในเวลาหนึ่งหารด้วยพื้นที่ ผลปรากฏว่า ส่วนลุมพินี มีประชาชนพักผ่อนอยู่ในส่วนมากที่สุด คือ ในวันอาทิตย์ เวลา 17.00-18.00 น. เป็นจำนวนเกือบ 10,000 คน ความหนาแน่นของผู้ใช้ต่อพื้นที่ ไม่รวมบริเวณพื้นที่บริเวณโรงเรียนส่วนลุมพินี ที่พักอาศัย โรงไฟฟ้า และที่ทรุดโทรมด้านหลังของส่วน ซึ่งเท่ากับ 48 คนต่อ 1 ไร่ ส่วนลุมพินี ในวันอาทิตย์จึงแออัดเต็มไปด้วยผู้คน โดยเฉพาะบริเวณที่มีการใช้บ่อยมากเป็นพิเศษ คือ บริเวณของส่วนก่อนไปทางด้านถนนราชดำริ บริเวณเกาะลอย บริเวณหลังลุมพินีสถาน ทั้งนี้เนื่องจากส่วนลุมพินี เป็นส่วนล้าธารณะขนาดใหญ่ สำหรับการพักผ่อนวันสุดสัปดาห์เพียงส่วนเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ส่วนขนาดใหญ่อีกส่วนหนึ่งที่มีการใช้อย่างเข้มข้น ไม่แพ้ส่วนลุมพินี คือ ส่วนจตุจักร เป็นส่วนขนาดใหญ่รองจากส่วนลุมพินี และเป็นส่วนเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นกลาง ให้บริการแก่ประชาชนแถบตะวันออก เสียงเหวี่ยงของกรุงเทพมหานคร ในวันอาทิตย์ เวลา 15.00-16.00 น. เป็นช่วงเวลาที่มีผู้พักผ่อนอยู่ในส่วนมากที่สุด ความหนาแน่นต่อพื้นที่ส่วน ซึ่งไม่รวมพื้นน้ำเท่ากับ 45 คนต่อไร่ ส่วนขนาดใหญ่ที่ความหนาแน่นต่อพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ คือ ส่วนธนบุรีรมย์ แม้จะเป็นส่วนใหญ่ แต่การเข้าถึงไม่สะดวก ขาดองค์ประกอบภายในส่วนที่จะดึงดูดใจให้คนพักผ่อน facilities ในส่วนไม่น่าสนใจ ไม่เพียงพอที่ประชาชนจะพักผ่อนได้ทั้งวัน ทำให้มีคนที่ไปใช้น้อย ไม่คุ้มกับที่ต้องเดินทางและใช้เวลาเดินทางนาน ความหนาแน่นจึงเบาบางมาก ประมาณ 4-5 คนต่อไร่

เมื่อมาพิจารณาถึงส่วนขนาดเล็กในชุมชน คือ ส่วนวงเวียน 22 กรกฎาคม ปรากฏว่ามีความแออัดอย่างเห็นได้ชัด นั่นคือ 162 คนต่อไร่ ถึงแม้ว่าส่วนแห่งนี้จะขนาดเล็กมากและไม่ใช่ส่วนล้าธารณะระดับชุมชนที่ลุ่มบูรณ์แบบ แต่เนื่องจากที่นี่เป็นบริเวณที่โล่ง เป็นส่วนล้าธารณะที่เดียวที่มีอยู่ในตึกแถว ย่านวงเวียน 22 กรกฎาคม จึงมีผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ส่วนไปพักผ่อนกันเป็นจำนวนมากในวันธรรมดา ความหนาแน่นเท่ากับ 148 คนต่อไร่ ไม่แตกต่างจากวันอาทิตย์ ส่วนลิบล้ำมาห้าง ซึ่งเป็นส่วนในชุมชนบางลำพู ก็มีความหนาแน่นในลักษณะเดียวกัน

ตารางที่ 5.2 แสดงความหนาแน่นของประชากรในส่วนสาธารณะ

ชื่อสวน	วัน	เวลา	จำนวน	ความหนาแน่น	หมายเหตุ
สวนลุมพินี	วันธรรมดา	17.00-18.00	2,245	13 คน/ไร่	ไม่รวมที่นั่งและบริเวณ
	วันอาทิตย์	17.00-18.00	9,100	48 คน/ไร่	กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับสวน สาธารณะประมาณ 169 ไร่
สวนจตุจักร	วันธรรมดา	17.00-18.00	1,306	7 คน/ไร่	ไม่รวมที่นั่ง ประมาณ
	วันอาทิตย์	15.00-16.00	4,948	45 คน/ไร่	80 ไร่
ธนบุรีรมย์	วันธรรมดา	17.00-18.00	154	4 คน/ไร่	ไม่รวมที่นั่งและแปลงพันธุ์
	วันอาทิตย์	15.00-16.00	214	5 คน/ไร่	ไม่ประมาณ 20 ไร่
วงเวียน	วันธรรมดา	17.00-18.00	185	148 คน/ไร่	
22 กรกฎาคม	วันอาทิตย์	17.00-18.00	202	162 คน/ไร่	
ลิบลำห้าง	วันธรรมดา	17.00-18.00	222	1 คน:2 ตรม.	
	วันอาทิตย์	17.00-18.00	387	1 คน: ตรม.	
เล่นาณิเวศน์	วันธรรมดา	17.00-18.00	125	7 คน/ไร่	ไม่รวมที่นั่งประมาณ
	วันอาทิตย์	17.00-18.00	288	16 คน/ไร่	2 ไร่

ที่มา : จากการนับจำนวนผู้ใช้ เมื่อเดือนธันวาคม 2525 และจากการคำนวณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนหมู่บ้านสดสรร คือ ส่วนเสนาบดีเวศน์ ความหนาแน่นเบาบาง เพราะขนาดของ
ส่วนไม่เล็ก พอเหมาะกับจำนวนผู้ใช้ และอีกประการหนึ่ง เป็นส่วนที่ใช้กันเฉพาะประชาชนใน
ละแวกนั้น ในวันธรรมดาความหนาแน่นเท่ากับ 7 คนต่อไร่ วันอาทิตย์เพิ่มเป็น 16 คนต่อไร่

ความหนาแน่นของประชากรในส่วนสาธารณะ ย่อมเป็นข้อชี้ให้เห็นถึงการใช้ส่วนสาธารณะ
เท่าที่มีอยู่ในกรุงเทพมหานครว่า มีการใช้อย่างเข้มข้นเพียงใด ซึ่งประชาชนที่ที่พักผ่อนในส่วน
สาธารณะที่มีอยู่น้อยแห่งในกรุงเทพมหานครเหล่านั้น คือ ประชากรที่อยู่ในระยะที่พอเดินทางไป
ใช้ส่วนสาธารณะได้ เป็นผู้ที่ตั้งใจเป็นพิเศษ หรือผู้ที่ต้องมาใช้ที่นี่เพราะไม่มีส่วนสาธารณะที่ไหนอีก
แล้ว แต่ยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้ใช้ส่วนเลย เพราะส่วนอยู่ไกลเกินกว่า
จะเดินทางไปใช้ได้ นอกเสียจากว่าจะเพิ่มส่วนสาธารณะให้กระจายมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน
ความหนาแน่นของประชากรในส่วนสาธารณะก็เป็นข้อบ่งชี้ถึงความบกพร่องที่ส่วนสาธารณะบางแห่ง
มีอยู่ เช่น ส่วนธนบุรีรัมย์ แม้จะเป็นส่วนขนาดใหญ่ มีความร่มรื่น แต่ยังคงขาดองค์ประกอบที่สำคัญ
ที่ส่วนขนาดนี้ควรจะมีให้เหมาะสมกับหน้าที่ของส่วน ซึ่งคนในเมืองอยากจะใช้เป็นที่พักผ่อนใกล้ชิด
กับธรรมชาติ เปลี่ยนบรรยากาศ สามารถพักผ่อนได้เป็นเวลานาน คุ่มค่ากับเวลาและระยะทาง
คนที่อยู่ชานเมืองแถบนั้นก็ใช้พักผ่อนแบบ active recreation องค์ประกอบเหล่านั้นได้แก่
บริเวณเปิดผืน กิจกรรมพักผ่อนทางน้ำ เช่น พายเรือ สักรยานน้ำ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น
สนามแข่งจักรยาน เป็นต้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.9 พื้นที่การให้บริการ (Service area) (ตารางที่ 5.3)

5.9.1 ด้านที่มาของผู้ใช้ส่วนสาธารณะ พบว่า แหล่งที่มาของผู้ใช้จะกระจายมากน้อยขึ้นอยู่กับ ประเภทขนาด และ facilities ของส่วนสาธารณะ นั่นคือ ส่วนระดับ ส่วนลุ่มพินิจ ตูสักร รมบุรีรมย์ ผู้ใช้มาจากเขตต่าง ๆ หลายเขต ทั้งที่อยู่ใกล้ส่วนและอยู่ไกลส่วน ผู้ใช้ที่มาจากเขตที่ส่วนตั้งอยู่มีอยู่ 28.85% ในขณะที่ผู้ใช้จากเขตอื่น ๆ รวมทั้งจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น นนทบุรี สมุทรปราการ มีมากกว่า คือ ประมาณ 71.19% ในจำนวนผู้ใช้จากเขตอื่น ๆ ทั้งหมด มีผู้ใช้จากเขตยานนาวา ไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือ มาจากเขตพญาไท เขตพระโขนง เขตบางรัก ตามลำดับ เขตที่ประชาชนไม่ได้ไปใช้ส่วนเลย คือ เขตมีนบุรี หนองจอก หนองแขม ซึ่งเป็นพื้นที่รอบนอกของกรุงเทพมหานคร ส่วนผู้ใช้ส่วนที่มาจากเขตอื่น ๆ อีก 14 เขตนั้น มีเพียงจำนวนเล็กน้อย

ส่วนในระดับรองลงมา ผู้ใช้ส่วนสาธารณะส่วนใหญ่ เป็นประชาชนที่อยู่รอบ ๆ ส่วนนั่นเอง เป็นประชาชนที่อยู่ในเขตที่ส่วนตั้งอยู่ประมาณ 70.73% อีก 29.27% เป็นประชาชนจากเขตอื่น ๆ ซึ่งอยู่ต่อดอกไป ส่วนระดับนี้ให้บริการแก่ประชาชนในวงแคบลง เพราะมีผู้ใช้จากเขตอื่น ๆ อีกประมาณ 7-8 เขตเท่านั้น

ส่วนบ้านจัดสรร พื้นที่การให้บริการอยู่ในวงแคบมากที่สุด คือ ให้บริการแก่ประชาชนในละแวกบ้านเองเท่ากับ 100% ผู้ใช้มาจากบ้านพักอาศัยใกล้ ๆ ส่วนนั้น ในระยะเดินถึง ผลจากการศึกษาจึงพบว่าไม่มีผู้ใช้จากเขตอื่น ๆ มาใช้ นอกจากประชาชนในเขตที่ส่วนตั้งอยู่เพียงเขตเดียว

ตารางที่ 5.3 แสดงที่มาของผู้ใช้ส่วนสาธารณะ

ประเภท	ผู้ใช้ภายในเขตที่ส่วนสาธารณะตั้งอยู่	ผู้ใช้ภายนอก
1 ส่วนขนาดใหญ่	28.35 %	71.19 %
2 ส่วนขนาดเล็ก	70.73 %	29.27 %
3 ส่วนบ้านจัดสรร	100.00 %	0.00 %

5.9.2 รัศมีการให้บริการ

ผลการศึกษาถึงรัศมีการให้บริการของส่วนล่าธารณะได้จากการหาตัวกลางเลขคณิตของระยะการเดินทางของผู้ใช้จากบ้านไปยังส่วนล่าธารณะ ตามสูตร $\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$ ค่าตัวกลางที่กำหนดได้ คือ ผู้ใช้ส่วนลุมพินี ต้องเดินทางเป็นระยะทาง 6.8 กิโลเมตร เพื่อไปใช้ส่วนล่าธารณะ ในขณะที่ส่วนจุดศุกรมีประชาชนเดินทางมาใช้ด้วยระยะทาง 5.0 กิโลเมตร ส่วนธนบุรีรวมยู่เท่ากับ 5.9 กิโลเมตร

ส่วนหย่อมหรือส่วนขนาดเล็ก ระยะการเดินทางของผู้ใช้ส่วนลดลงเป็น 2.6 กิโลเมตร สำหรับผู้ใช้ส่วน 22 กรกฎาคม และ 3.1 กิโลเมตร สำหรับผู้ใช้ส่วนสิบสามห้าง ส่วนบ้านสดสรนั้นผู้ใช้เดินทางในระยะ 500 เมตร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า รัศมีการให้บริการของแต่ละส่วนไม่เท่ากัน ทั้งนี้อยู่ขึ้นกับประเภทของ facilities ที่มีในส่วน ขนาดของส่วน และที่ตั้งของส่วน

5.10 เขตอิทธิพลของส่วน (แผนที่ 5.1)

เมื่อนำรัศมีการให้บริการของแต่ละส่วนมาหาค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า (ดูตารางที่ 5.4) ส่วนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของรัศมีการให้บริการเท่ากับ 5.9 กิโลเมตร ส่วนขนาดเล็กเท่ากับ 2.8 กิโลเมตร และส่วนบ้านสดสรเท่ากับ 0.5 กิโลเมตร ส่วนที่สดในประเภทส่วนขนาดใหญ่ของกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจาก function การเข้าถึง (accessibility) ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะเฉพาะตัวแล้ว พบว่า มีอยู่ 6 แห่งด้วยกัน คือ ส่วนลุมพินี ส่วนจุดศุกร ส่วนธนบุรีรวมยู่ ส่วนพระนคร ส่วนสำราญรวมยู่ และสำนามหลวง จากจุดที่ตั้งของส่วนออกไปเป็นระยะ 5.9 กิโลเมตร โดยรอบมีพื้นที่อยู่ภายใต้เขตอิทธิพลของส่วน และไม่อยู่ในเขตอิทธิพลดังนี้

5.10.1 พื้นที่ส่วนแม่อิทธิพลครอบคลุมทั้งเขต ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตพระนคร สัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตป้อมปราบ เขตบางกอกใหญ่ เขตคลองสาน เขตพญาไท เขตดุสิต เขตบางกอกน้อย

5.10.2 พื้นที่ส่วนแผ่อิทธิพลครอบคลุมในพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขต ได้แก่ เขตยานนาวา เขตธนบุรี เขตห้วยขวาง เขตราชบุรีบูรณะ เขตลาดพร้าว

5.10.3 พื้นที่ส่วนแผ่อิทธิพลครอบคลุมในพื้นที่ส่วนน้อยของเขต ได้แก่ เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ เขตบางขุนเทียน เขตพระโขนง เขตบางกะปิ เขตบางเขน

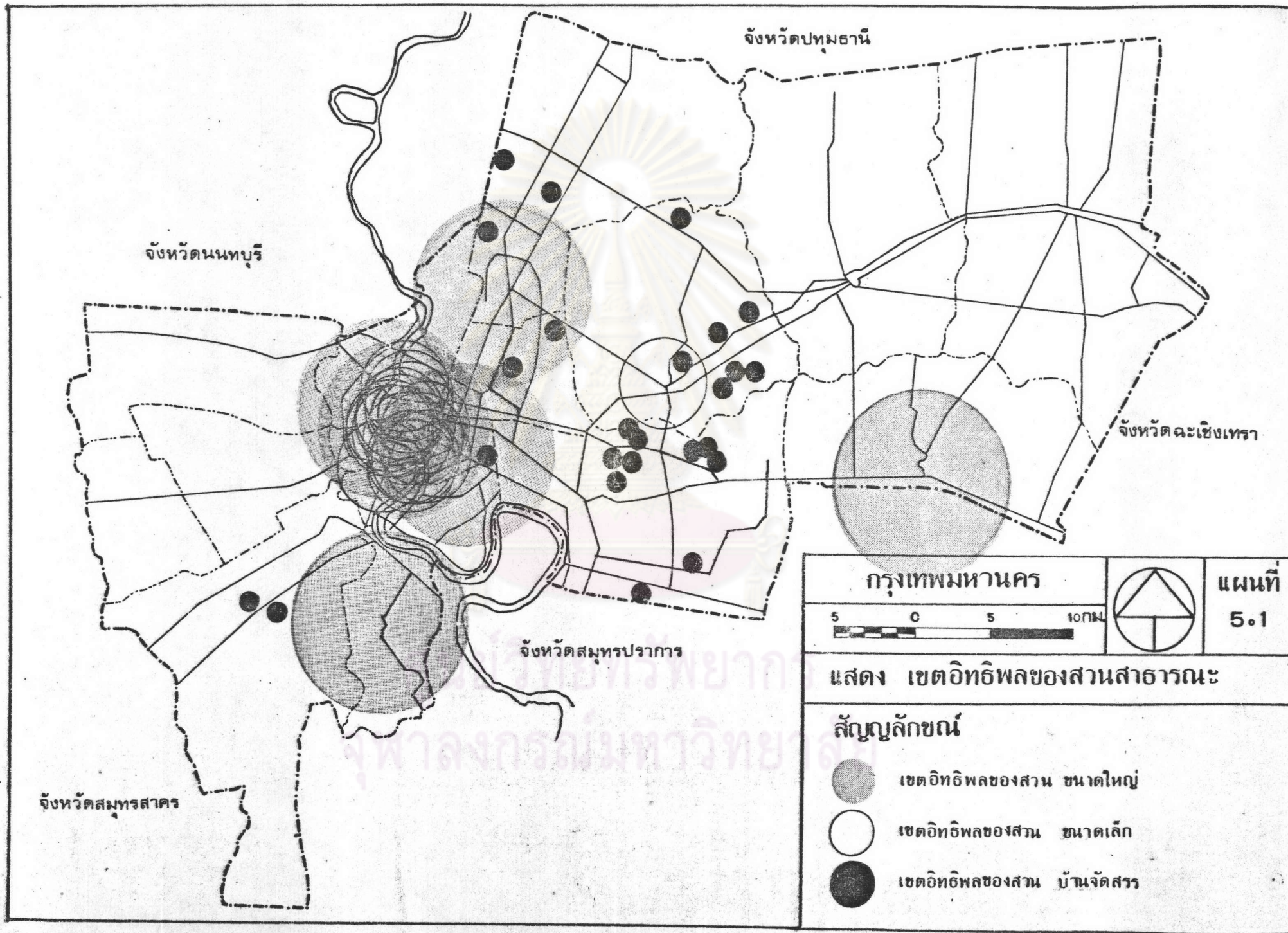
5.10.4 พื้นที่ที่ไม่อยู่ในเขตอิทธิพล หรือไม่อยู่ในรัศมีบริการของส่วนขนาดใหญ่นี้เลย คือ เขตหนองแขม เขตหนองจอก เขตมีนบุรี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ส่วนขนาดใหญ่ 6 แห่งมีอิทธิพลครอบคลุม 11 เขตชั้นใน บางส่วนของเขตชั้นกลาง 7 เขต และเขตชั้นนอกเพียง 1 เขต มีเนื้อที่ส่วนรวมกัน 705 ไร่ ต้องบริการประชาชนในเขตชั้นในมากกว่า 2 ล้านคน ส่วนแต่ละแห่งจึงมีประชาชนเข้าไปใช้มากจนแออัดคับคั่ง ทำให้กิจกรรมการพักผ่อนรบกวนกันและกัน ขาดความสงบ และเนื่องจากส่วนระดับนี้ยังมีจำนวนน้อย ส่วนอยู่ห่างไกลบ้าน ประชาชนต้องเดินทางไกลกลับเป็นระยะทางโดยเฉลี่ยเกือบ 12 กิโลเมตร ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีโอกาสใช้ส่วนขนาดใหญ่นี้เพียงปีละ 4-5 ครั้งเท่านั้น

ตารางที่ 5.4 แสดงรัศมีการให้บริการโดยเฉลี่ยของส่วนสาธารณะ

ประเภทของส่วน	รัศมีโดยเฉลี่ย
ส่วนหลัก หรือส่วนขนาดใหญ่	5.9 กม.
ส่วนย่อยหรือส่วนขนาดเล็ก	2.8 กม.
ส่วนเล็ก หรือส่วนบ้านจัดสรร	0.5 กม.

ส่วนย่อย หรือส่วนขนาดเล็ก ที่กระจายอยู่ตามชุมชนเพียงไม่กี่แห่ง แผ่กระจายเขตอิทธิพลออกไปในรัศมีโดยรอบเท่ากับ 2.8 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ในเขตชั้นใน บริเวณที่เป็นศูนย์กลางเมือง คือ เขตพระนคร ป้อมปราบ สัมพันธวงศ์ เขตคลองสาน และบางส่วนของเขตดุสิต เขตพญาไท เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตยานนาวา เขตธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ และเขตบางกอกน้อย ประชากรภายในพื้นที่นี้ประมาณอย่างน้อย ๆ เท่ากับ 530,920 คน แต่มีส่วนสาธารณะ

จังหวัดปทุมธานี

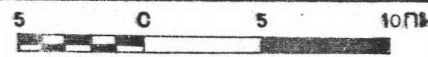
จังหวัดนนทบุรี

จังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรสาคร

กรุงเทพมหานคร

แผนที่
5:1

แสดง เขตอิทธิพลของสวนสาธารณะ

สัญลักษณ์

- เขตอิทธิพลของสวน ขนาดใหญ่
- เขตอิทธิพลของสวน ขนาดเล็ก
- เขตอิทธิพลของสวน บ้านจัดสรร

เพียง 21.6 ไร่ สำหรับให้บริการด้านนี้ ประชาชนที่ใช้สวนจึงกล่าวว่า สวนคับแคบไป อยากให้กว้างขวางกว่านี้ และควรมีสนามเด็กเล่นในสวน นอกจากนี้เขตชั้นในแล้ว พื้นที่ภายใต้อิทธิพลของสวนขนาดเล็กที่มีอยู่ในเขตชั้นกลาง เขตชานเมือง ที่เขตบางกะปิเพียงแห่งเดียว

สวนบ้านสวดสรร มีพื้นที่ภายใต้อิทธิพลน้อยมากที่สุด คือ ระยะ 500 เมตร จากจุดศูนย์กลางครอบคลุมพื้นที่รอบ ๆ สวนนั่นเอง ในขณะที่มีประชาชนพักอาศัยอยู่ในทุกเขตของกรุงเทพมหานคร แต่มีพื้นที่อิทธิพลของสวนที่ประชาชนไปใช้พักผ่อนได้เพียง 12 เขต ในเขตชั้นในมีอยู่ 7 เขต ส่วนใหญ่เป็นส่วนของกรุงเทพมหานคร ในเขตชั้นกลางมีอยู่ 3 เขต และเขตชั้นนอก 2 เขต ส่วนใหญ่เป็นส่วนของโครงการบ้านสวดสรรของเอกชน จะเห็นได้ว่า จากประชากรกรุงเทพมหานครกว่า 5 ล้านคน มีประชาชนเพียงจำนวนน้อยบางแห่งเท่านั้น ที่มีโอกาสไปพักผ่อนในสวนสาธารณะประเภทนี้

5.11 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการสวนสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ประชาชนที่พักผ่อนอยู่ในสวนสาธารณะล้วนแต่ต้องการให้มีสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น ซึ่งร้อยละ 60.77 ลงความเห็น ว่า ต้องการหรือควรจัดหาสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น สวนลุมพินี สวนจตุจักร ให้เพิ่มมากขึ้น ประชาชนอีก 13.59% ต้องการทั้งสวนขนาดใหญ่ และสวนหย่อมในจำนวนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือ 13.08% ต้องการสวนหย่อม และประชาชนที่มีความเห็นว่าจะเป็นสวนประเภทใดก็ได้ มีอยู่ 11.28% จากข้อเท็จจริงนี้ ที่ปรากฏออกมาว่า ประชาชนต้องการสวนขนาดใหญ่มากกว่าสวนหย่อมที่มีขนาดเล็ก อาจเนื่องมาจากว่า คนในกรุงเทพฯอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แออัดหนาแน่น ไม่ค่อยมีที่โล่งว่างร่มรื่นแบบธรรมชาติ มองไปรอบตัวก็เต็มไปด้วยอาคารสิ่งก่อสร้างและตึกแถว ซึ่งทำให้เกิดความต้องการที่กว้าง ๆ ให้มีลักษณะตรงกันข้ามกับสิ่งที่จำเจอยู่เสมอ และอันเนื่องมาจากความขาดแคลนสวนสาธารณะเป็นสิ่งที่ไม่เคยได้รับการแก้ไข ประชาชนกรุงเทพมหานครทุกวันนี้ จึงอยากมีสวนสาธารณะขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการสิ่งที่เป็นประโยชน์กับตนเองไว้ก่อน จึงเลือกเอาสวนขนาดใหญ่เป็นความต้องการอันดับที่ 1

การที่ประชาชนต้องการส่วนขนาดเล็ก หรือ ส่วนหย่อมเพียง 13.08% นั้น อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนได้เห็นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับส่วนหย่อมในกรุงเทพมหานครแต่ละแห่งว่ามีขนาดเล็กมาก ขาดองค์ประกอบภายในส่วนที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนที่จะมาใช้พักผ่อน เช่น ไม่มีสนามเด็กเล่น หรือส่วนหย่อมไม่ร่มรื่น แห้งแล้งจนเกินไป หรืออาจจะเป็นเพราะว่าไม่มีส่วนขนาดเล็กอยู่ใกล้บ้าน ซึ่งไม่เคยใช้ ส่วนความเห็นที่ว่าต้องการส่วนทั้งสองประเภท มีจำนวน 13.59% และอีก 11.28% ไม่เจาะจงประเภทส่วนแบบใดก็ได้ อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของประชาชนมิใช่เป็นข้อตัดสินว่า ควรสร้างเฉพาะส่วนขนาดใหญ่ แต่เป็นข้อชี้ให้เห็นว่า ควรพิจารณาส่วนสาธารณะอย่างเป็นระบบ นั่นคือ พัฒนาส่วนสาธารณะให้เป็นไปตามลำดับขั้น เพื่อที่ประชาชนจะได้เลือกไปพักผ่อนได้ตามความต้องการ

ตารางที่ 5.5 ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการส่วนสาธารณะแต่ละประเภท

ประเภทของส่วนสาธารณะที่ต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนขนาดใหญ่	237	60.77
ส่วนหย่อม	51	13.08
ทั้ง 2 ประเภท	53	13.59
ประเภทใดก็ได้	44	11.28
ไม่ทราบไม่ตอบ	5	1.28
	390	100.00

5.12 พฤติกรรมการใช้ส่วนสาธารณะ นอกเหนือจากการพักผ่อนหย่อนใจ

จากการสังเกตการณ์การใช้ส่วนสาธารณะของประชาชนพบว่า ยังมีพฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งมิใช่การพักผ่อนหย่อนใจ เกิดขึ้นในส่วนสาธารณะ พฤติกรรมดังกล่าวได้แก่

ก. ชื้อขายสินค้า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนสาธารณะขนาดใหญ่และขนาดเล็ก จนเกิดภาพที่ไม่น่าดู สร้างความสับสนให้กับสถานที่แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ กลายเป็นตลาดสด หรือร้านขายอาหาร ยกตัวอย่างเช่น ส่วนลุมพินี ใกล้กับประตูทางเข้าออกด้านพระบรมรูป ร.6 จะมีแผงขายผัก ขายอาหารสด ฝัดเข้าไปในติดกับกำแพงส่วน มีอาหารรถเข็นขายเต็มไปหมด ส่วนสาธารณะสิบสามห้างก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง มีรถเข็นขายกล้วยเดี่ยว ยัดทำเลตรงกลางส่วนตั้งโต๊ะขายอาหาร

ข. ใช้ส่วนสาธารณะเป็นที่ประกอบเตรียมสินค้า โดยมากเป็นสินค้าประเภทอาหาร จะเห็นได้ชัดในส่วนที่อยู่ใกล้กับแหล่งการค้า คือ ส่วนสิบสามห้าง แม่ค้า พ่อค้า ทาบเร่ แผงลอย อาศัยสถานที่บางส่วนของส่วนสาธารณะเป็นที่เตรียมอาหารไปขาย เช่น เลียบลูกชิ้น แบ่งผลไม้ตองใส่กระจาด ตากเนื้อเค็ม ฯลฯ

ค. นอนหลับ ผู้ที่มีอาชีพขับรถแท็กซี่ รถบรรทุก รถเมลล์ อาศัยส่วนสาธารณะเป็นที่แวะพักนอนหลับ เอาแรง หลังจากตระเวนขับรถก็แวะเข้าไปงีบหลับ หรือนอนหลับมา เวลา ก่อนออกทำงาน ซึ่งจะพบเห็นตามส่วนสาธารณะทั่วไป ได้แก่ ส่วนสาธารณะที่ใกล้กับอุ้งรถเมลล์ หรือต้นทางรถเมลล์ เช่น ส่วนห่อมคลองถม ส่วนห่อมสิบสามห้าง ส่วนสาธารณะที่ใกล้กับแหล่งขนถ่ายสินค้า เช่น ส่วนห่อมส้มเตี้ยพระธีรญาณมุนี ย่านจักรวรรดิ จะมีคนขับรถบรรทุกไปใช้พักผ่อนนอนหลับกันมาก

ง. สับกลุ่มมั่วสุม และประกอบอาชีพผิดกฎหมาย นอกเหนือจากสุภาพชนจะเข้าไปใช้ส่วนสาธารณะพักผ่อนแล้ว ยังมีกลุ่มติดยาเสพติด วัยรุ่น ตมกินเนอร์ ใช้ส่วนสาธารณะเป็นที่สับกลุ่มมั่วสุมกัน อาจเป็นอันตรายต่อผู้คน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมของกลุ่มอาชีพโล่เกศ ที่สับจองส่วนสาธารณะเป็นแหล่งทำมาหากินอย่างโจ่งแจ้ง ทำให้สตรีไม่กล้าไปใช้ส่วนสาธารณะ ยกตัวอย่าง เช่น ส่วนห่อมวงเวียน 22 กรกฎาคม

พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น รบกวนการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไปเป็นอันมาก ไม่ว่าจะด้านทัศนียภาพที่ถูกทำลายไปเพราะภาพอันไม่น่าดูต่าง ๆ เสียง กลิ่น สร้างความ

ราคา ความพลุกพล่านจอแจ ทำลายความสงบ หรือการปิดครองที่พักผ่อนสำราญะ เป็นของ
ส่วนตัว สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ไม่เพียงแต่มีสวนสำราญะให้กับประชาชนเท่านั้น แต่ต้องคำนึง
ถึงการออกแบบ การจัดองค์ประกอบ ภายในสวนสำราญะ ตลอดจน การบำรุงรักษาด้วย
เพื่อให้ประชาชนทั่ว ๆ ไปได้ใช้สวนสำราญะตามที่ต้องการได้อย่างเต็มที่

สรุป

สวนสำราญะในกรุงเทพมหานคร เป็นสถานพักผ่อนหย่อนใจที่หลายหน่วยงานจัดขึ้น
เพื่อให้เป็นบริการสำราญะแก่ประชาชน แต่เนื่องจากสวนสำราญะที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนน้อย
ไม่สามารรถกระจายไปตามชุมชน ผู้ได้ใช้จึงเป็นประชาชนเพียงบางกลุ่มที่อยู่ในเขตอิทธิพล ขนาด
และองค์ประกอบภายในสวนที่ไม่สัมพันธ์กับหน้าที่ ประโยชน์ใช้สอย ทำให้ประชาชนที่ควรให้ความ
สนใจเป็นพิเศษต้องสูญเสียประโยชน์ เด็กเล็กไม่มีสนามวิ่งเล่น เยาวชนไม่มีที่ออกกำลังกาย
คนสูงอายุไม่มีที่พักผ่อน แต่คนที่ได้ประโยชน์ คือ คนวัยหนุ่มสาว บางกลุ่มใช้สวนสำราญะผิด
วัตถุประสงค์ ทำให้เกิดภาพพจน์ไม่ดีต่อสวนสำราญะ

สิ่งที่น่าสนใจจากการศึกษาในบทที่ 5 นี้ คือ สวนสำราญะเป็นที่พึงของผู้มีรายได้น้อย
ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการพักผ่อนหย่อนใจของครอบครัว นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า
การมีชีวิตแบบชาวเมือง ต้องทำงานที่ใช้สมอง และแรงงาน จำเป็นต้องมีที่สำหรับผ่อนคลาย
ความตึงเครียด ที่สำหรับได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย